

JEREMIA

Een serie preken over Jeremia 25, 29 en 32

Ds. A.A. Leenhouts

Uitgesproken in 1974 en 1981

Redactionele bewerking S.B. Leenhouts-van der Kruijt 2026

GETUIGENIS
EN EENHEID

DEEL IV

JEREMIA

EEN SERIE PREKEN OVER JEREMIA 25, 29 EN 32

Ds. A.A. Leenhouts

Uitgesproken in 1974 en 1981
Redactionele bewerking S.B. Leenhouts-Van der Kruijt 2026

GETUIGENIS EN EENHEID

Stichting Getuigenis en Eenheid
Postbus 64814, 2506 CE Den Haag
info@getuigeniseneenheid.nl
www.getuigeniseneenheid.nl

© Ds. A.A. Leenhouts: "Jeremia"
Jeremia 25, 29 en 32 (1974, 1981)
Redactionele bewerking juli 2026

INHOUD

Verantwoording 4

Voorwoord 5

De beker 6

*Het lot - De beker der dankzegging - De begrenzing van het gericht
- De beker van Jezus of de beker van het gericht - De enige remedie*

Jeremia tegenover valse profetie 21

*Sabbatsjaren - Een onwelkome boodschap - God grijpt in -
Opstanding als uit de dood - Het herstel van Israël - Niet haten
maar bidden*

De koop van de akker 37

*Het grote moment - De koopbrief - De Losser Israëls - De prijs is
betaald*

VERANTWOORDING

Deze brochure bevat drie preken van Ds. A.A. Leenhouts over Jeremia. Deze preken over Jeremia 25 en 29 zijn uitgesproken in 1981 en de preek over Jeremia 32 in 1974

In de bewerking ervan is de spreektaal zo veel mogelijk omgezet in schrijftaal.

Omwille van de authenticiteit is de historische, kerkelijke en politieke context waarin deze preken zijn uitgesproken veelal gehandhaafd.

Waar mogelijk hebben wij de citaten nageslagen in archief en literatuur. De bronvermelding hiervan is in de voetnoten terug te vinden.

Bij de bewerking van deze preken hebben wij ernaar gestreefd om de essentie van de boodschap die Ds. Leenhouts hierin heeft willen doorgeven, te waarborgen.

Voor Bijbelcitaten is de NBG⁵¹ vertaling gebruikt, tenzij anders vermeld.

Den Haag, 2026

S.B. Leenhouts – van der Kruijt

VOORWOORD

Dit is het vierde deel van de prekenreeks over Jeremia. Het betreft de hoofdstukken 25, 29 en 32

In hoofdstuk 25 krijgt het volk Israël een ‘beker der gramschap’ te drinken als ‘sanctie’ op de ‘contractbreuk’ die zij pleegden met de levende God, en zich te wenden tot de afgoden.

Ds. Leenhouts stelt dat ook de nieuwtestamentische gemeente ‘contractbreuk’ pleegt als de eenheid van de Avondmaalstafel niet hersteld wordt. Ook nu is het of-of. Of de beker van het gericht, óf de beker van Jezus met het bloed der verzoening.

In hoofdstuk 29 moet Jeremia optreden tegen valse profetie. Tegen hen die het volk naar de mond praten, en de woorden die Jeremia namens God moet spreken, afdoen als waanzinnig. Een lot dat veel profeten en zelfs onze Here Jezus Christus trof. Maar – zo stelt Ds. Leenhouts – als je de waarheid over de dingen niet zegt, dan bewerk je vroeg of laat de afval. Dat geldt ook voor de kerkelijke wereld.

In hoofdstuk 32 zijn we terechtgekomen in het grote moment van de geschiedenis van Israël. Dan is de ballingschap die Jeremia veertig jaar van tevoren had aangekondigd een feit. Toch krijgt hij van God de opdracht om als ‘losser’ een akker te kopen, als symbool dat het land weer bewoond zal worden. God houdt Zich aan het ‘jubeljaar’ en zal het land als Israëls naaste ‘bloedverwant’ weer lossen en aan het volk teruggeven.

DE BEKER*

‘Het woord, dat tot Jeremia kwam over het gehele volk van Juda in het vierde jaar van Jojakim, de zoon van Josia, de koning van Juda (dit is het eerste jaar van Nebukadrezar, de koning van Babel), dat de profeet Jeremia over het gehele volk van Juda en alle inwoners van Jeruzalem gesproken heeft: Van het dertiende jaar van Josia, de zoon van Amon, de koning van Juda, tot op deze dag, drieëntwintig jaren lang, is het woord des HEREN tot mij gekomen en heb ik tot u gesproken vroeg en laat, - doch gij hebt geen gehoor gegeven; ook heeft de HERE al zijn knechten, de profeten, tot u gezonden, vroeg en laat, doch gij hebt geen gehoor gegeven noch uw oor geneigd om te horen - : Bekeert u toch een ieder van zijn boze weg en van de boosheid uwer handelingen, dan blijft gij in het land dat de HERE u en uw vaderen gegeven heeft van eeuw tot eeuw; loopt geen andere goden achterna om die te dienen en u voor die neder te buigen, en krenkt Mij niet door het maaksel van uw handen; dan zal Ik u geen kwaad aandoen. Maar gij hebt Mij geen gehoor gegeven, luidt het woord des HEREN – om Mij te krenken door het maaksel van uw handen, u ten verderve. Daarom, zo zegt de HERE der heerscharen: Omdat gij naar mijn woorden niet gehoord hebt, zie, Ik laat alle geslachten van het Noorden komen, luidt het woord des HEREN, en Nebukadrezar, de koning van Babel, mijn dienaar, en breng hen tegen dit land en zijn inwoners, ja, tegen al deze volken rondom, en Ik sla hen met de ban, en maak hen tot een voorwerp van ontzetting, tot een aanfluiting en tot een eeuwige smaad, en Ik doe uit hun midden verdwijnen de stem der vreugde en de stem der vrolijkheid, de stem van de bruidegom en de stem der bruid, het geluid van de handmolen en het licht der lamp; dan zal dat gehele land tot een oord van puinhopen, tot een woestenij worden. Deze volken nu zullen de koning van Babel dienstbaar zijn zeventig jaren; maar na verloop van zeventig jaren zal Ik aan de koning van

* Preek uitgesproken in 1981

Babel en dit volk, luidt het woord des HEREN, hun ongerechtigheid bezoeken, ook aan het land der Chaldeeën, en Ik zal dat tot eeuwige woestenijen maken. Dan zal Ik over dit land doen komen al mijn woorden die Ik daartegen gesproken heb, alles wat in dit boek geschreven staat, wat Jeremia over alle volken heeft geprofeteerd. Want ook zij zullen dienstbaar gemaakt worden door machtige volken en grote koningen, en zo zal Ik hun vergelden naar hun doen, naar het werk hunner handen.

Want aldus heeft de HERE, de God van Israël, tot mij gezegd: Neem deze beker met de wijn der gramschap uit mijn hand en geef die te drinken aan alle volken, tot welke ik u zend, dat zij drinken en waggelen en dol worden ten gevolge van het zwaard, dat Ik onder hen zend.’ (Jeremia 25:1-16)

HET LOT

In de Schrift staat het woord ‘beker’ symbool voor ‘het lot’. Ook Jeremia gebruikt in hoofdstuk 25:15 het woord ‘beker’ om aan te duiden wat het lot van de volken zal zijn. Wij hebben het breedvoerig besproken bij de behandeling van de Jozef-geschiedenis. De beker waaruit hij profeteerde, was zijn profetisch lot – en die was hem ontstolen.

In Psalm 75 wordt gesproken over de beker van toorn: *‘Want in des HEREN hand is een beker en de wijn bruist daarin, overvloedig gemengd; Hij schenkt daaruit tot de droesem toe, alle goddelozen op aarde moeten hem slorpemde drinken.’*¹ De psalmist zegt hiermee: het ‘lot’ van de goddelozen is een gericht.

In onze tijd kennen wij ook nog het gebruik van een ‘beker’, zoals bijvoorbeeld in de sport. Die beker symboliseert het ‘lot’ van de winnaar. En als wij een toespraak willen houden bij een bruiloft, dan heffen wij het glas. Dat is een oude herinnering aan het gebruik en het symbool van de beker.

Ook de Here Jezus gebruikte de symboliek van ‘beker’ en ‘lot’. Toen Petrus in Gethsémane het zwaard wilde trekken en het rechteroor van

¹ Psalm 75:9

de slaaf van de hogepriester af sloeg, zei Jezus: *‘Steek het zwaard in de schede; de beker, die de Vader Mij gegeven heeft, zou Ik die niet drinken?’*²

Die ‘beker’ was het ‘lot’ van Zijn lijden.

Er is nog veel meer te zeggen over de beker als symbool van het lot.

In oude Assyrische documenten heeft men gevonden dat er verschrikkelijke sancties stonden op het breken van een contract.

Dit vinden we ook wat omhuld genoemd bij de verbondssluiting van God met Abraham, waarbij er ‘s nachts een vurige fakkel tussen de stukken van de geslachte dieren doorging.³ In die symboliek zegt God tegen Abraham: Wie het verbond van zijn kant verbreekt, die vergaat het als de dieren die geslacht zijn en uit elkaar liggen.

Dit komt ook tot uitdrukking in de grote ‘contractbreuk’ van de mens met God. Die grote contractbreuk echter, heeft God in Zijn Zoon Jezus Christus op Zich genomen, en heeft Hem laten verbrijzelen in onze plaats.

In het Oude Oosten waren de sancties op het breken van een contract bijzonder streng. Volgens de oude Assyrische verhalen en contractdocumenten moest men zijn oudste zoon of dochter laten verbranden in de tempel, als men zich niet hield aan wat afgesproken was bij de koop of verkoop van een huis, of bij politieke verdragen. Men moest de sanctie ondergaan die in het contract was vastgelegd. Soms moest er een enorme som aan goud of zilver worden opgebracht, maar in veel contracten stond ook dat men op contractbreuk de ‘gifbeker’ moest ledigen.

De woorden van Jeremia herinneren aan deze symboliek, als hij in Gods Naam de beker moet geven aan al die volken – Juda en Israël voorop – die het verbond, het ‘contract’, met God verbroken hebben. De uitwerking van die ‘gifbeker’ zal zijn dat Nebukadrezar komt met zijn vele legerscharen en alles platbrandt, zodat allen er ‘dol’ van

² Johannes 18:11

³ Genesis 15:17

worden, waggelen en omvallen. De tactiek van de verschroeide aarde wordt toegepast en het land wordt met de ban geslagen.

Als Jezus het benauwd krijgt in Gethsémane en zeer beangst wordt, dan bidt Hij – terwijl het zweet als bloeddruppels op de aarde valt: *‘Mijn Vader, indien het mogelijk is, laat deze beker Mij voorbijgaan.’*⁴ Het is de ‘beker’, die Hij drinken moet. Niet vanwege *Zijn* contractbreuk, maar vanwege de contractbreuk met de levende God van een ganse mensheid, in het bijzonder van Israël en van de gemeente Gods.

U zult misschien zeggen: Is dat dan het evangelie? Heeft het zo’n pittige achtergrond? Speelt het dan om zulke ernstige zaken van een contractbreuk, waar de gifbeker op staat?

Ja, toch wel.

Wanneer in de oude geschiedenis Israël contractbreuk pleegt doordat het liever naar Egypte teruggaat, en walgt van het manna en van de goddelijke voorzieningen die God getroffen heeft in de woestijn – wanneer het genoeg heeft van de exodus door het bloed van het paaslam, dan braakt de grond ineens gifslangen uit, die onder het tentzeil kruipen. Zij bijten overal en doden de duizenden onder het volk.⁵ En of ze al schreeuwden: Trap ze dood – het hielp niet. Met één beet werd het bloed vergiftigd en men stierf. Toen moest Mozes een koperen slang nemen en die op een stok plaatsen en omhoogsteken, en wie zijn blik op de koperen slang richtte, bleef in leven.⁶

De slang op de herdersstaf van Mozes is machteloos en kan niet meer bijten, en daarmee is het gif uit het kamp weggenomen. Wie dát wil erkennen, dat alleen de genade van God redt van de slangenbeet en de bloedvergiftiging, door naar de omhooggestoken stok op te zien, die is gered.

Dat is het hele evangelie.

Maar het heeft wel een heel pittige en scherpe achtergrond.

4 Matthéüs 26:39

5 Numeri 21:6-7

6 Numeri 21: 8-9

DE BEKER DER DANKZEGGING

In veel christelijke boekwinkels en bij evangelisatiecampagnes vinden we altijd die prachtige tekst uit Johannes 3:16: *‘Want alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij zijn eniggeboren zoon gegeven heeft, opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verloren ga, maar eeuwig leven hebbe.’* Die gaat niet onder aan bloedvergiftiging en aan het gif van Satan. Maar wie in de Zoon gelooft, en door het geloof opkijkt naar de Verlosser die God gaf, omdat Hij de wereld zó liefhad, die wordt gered van het zwaarste gif, van de ondergang.

Dit wijst terug op de geschiedenis van Mozes in het Oude Testament. Want in de voorafgaande verzen 14 en 15 lezen wij: *‘En gelijk Mozes de slang in de woestijn verhoogd heeft, zó moet ook de Zoon des mensen verhoogd worden, opdat eenieder, die gelooft, in Hem eeuwig leven hebbe.’* Daarop volgt onmiddellijk in vers 16: *‘Want alzó lief heeft God de wereld gehad dat Hij Zijn eigen Zoon, de diepste openbaring van Zijn eigen hart, op een stok omhoog liet steken op Golgotha, om alle gif van de wereld weg te nemen. Dat wordt ook uitgedrukt met ‘de beker van Jezus’.*

Op ‘contractbreuk’ staat een goddelijke sanctie van de dood, de ondergang, de strafbeker. Daaronder heeft onze Heiland ontzaglijk zwaar geleden.

Wie Hem erkent, en wie in de Zoon gelooft en Zijn getuigenis aanvaardt, die heeft bezegeld dat God waarachtig is.⁷ Die heeft God daarin erkend. Het komt in ons leven aan op die erkenning dat God géén andere weg had, en dat deze weg bestemd is voor iedere zondaar. Er staat géén andere weg open dan op te kijken naar de verhoogde Jezus, en de beker der dankzegging te aanvaarden. De beker van Zijn bloed waarin er plaatsvervanging is. Dat we erkennen: God, U hebt Uw Zoon de ‘strafbeker’ laten ledigen en U geeft ons daarvoor in de plaats de beker der dankzegging.

In dat licht moeten wij het Avondmaal zien: Dat wij de ‘gifbeker’ niet

⁷ Johannes 3:33

hoeven ledigen, maar dat de ‘contractbreuk’ op Jezus neergekomen is.

Daarover kunnen wij filosoferen zo veel als wij willen, maar in Jezus verschijnt God ten slotte Zelf en God Zelf zegt: Ik neem het wel op Mij. Ik drink het ten slotte wel uit, uit liefde voor een verloren wereld.

Daarom hebben we altijd hoop – ook voor onze zieken. Hoop voor dit en het toekomstige leven. Wij weten dat de zonde doorgedaan is. Wij ‘wonen’ en vertoeven in het ‘lichaam des doods’. Wij moeten allemaal ook in de doop Zijn dood gelijkvormig worden, om met Hem in het opstandingsleven te delen.

God wil Zijn volk de beker der dankzegging geven, en Hij vraagt van ons: Is het ook de moeite waard dat deze ‘beker der dankzegging’ dan ook gemeenschappelijk door Mijn volk gedronken wordt?

Dat is de diepte en de scherpste van het evangelie. Het is pittige – krasse – taal wanneer er over een gifbeker gesproken wordt en over zulke zware sancties bij contractbreuk. Maar de zwaarste sancties over de contractbreuk van de mensheid met God, heeft Jezus gedragen.

Gedronken!

En nu komt Hij tot ons en zegt: *‘Neemt deze (beker) en laat hem bij u rondgaan (...) Doet dit tot Mijn gedachtenis.’*⁸ Het geldt voor jullie allemaal.

En het hele christendom is zo eigenwijs om te zeggen: Dank U Heer. Wij hebben onze ‘shotjes’ en er komt verder niemand aan onze beker. Er komt niemand aan onze ‘Tafel’. Wat dan overblijft is het veroordelen van elkaar.

Nu, als die ‘beker’ zo terzijde wordt geschoven, dan kunnen volken en landen, en ten slotte ook Israël erop rekenen dat er door de duivel een andere ‘beker’ gepresenteerd wordt, vol gif en ondergang. Want dan handhaven wij de ‘contractbreuk’. Dat is mij duidelijk geworden in het principiële moment van 1948.

8 Lucas 22:17-19

DE BEGRENZING VAN HET GERICHT

Ook bij Jeremia was er een principieel moment, waarop hij die ‘beker der gramschap’ moest gaan presenteren. In Jeremia 25:1 lezen we dat het woord tot Jeremia kwam in het vierde jaar van koning Jojakim van Juda (dit is het eerste jaar van Nebukadrezar, de koning van Babel). Dat is in 605 tot 604 voor Chr. geweest. In 586 voor Chr. vond de wegvoering plaats. Er is lang over gedebatteerd hoelang die ballingschap precies geduurd heeft. In hoofdstuk 25:11 staat: *‘Deze volken nu zullen de koning van Babel dienstbaar zijn zeventig jaren.’* Dan zal God ook over Babel gericht houden.

Jeremia heeft negentien jaar voor de eigenlijke wegvoering deze ‘beker’ moeten presenteren in het eerste jaar van Nebukadrezar. Die zeventig jaren moeten berekend worden naar de heerschappij van Nebukadrezar – dus vanaf 609 voor Chr. toen hij aan de macht kwam. Zeventig jaar duurde zijn regime. In 539 voor Chr. werd hij verslagen door koning Cyrus en brak ook de bevrijding van Israël aan. Vanaf het officiële moment van de oprichting van de heerschappij van Nebukadrezar in 609 voor Chr. tot het optreden van Cyrus in 539 voor Chr. is precies zeventig jaar. In dat licht moet het worden gezien.

Het is heel treffend hoe God precies op die sleutelmomenten komt om de boodschap over de ‘beker der gramschap’ te geven, en tegelijkertijd erbij te zeggen dat de gerichtstijd voor Zijn volk Israël ook begrensd is. Het is geen eeuwig gericht. Het is een ‘tuchtiging’ opdat zij weten waaraan zij zich verkocht hebben, en zij naar de ‘beker Gods’ zullen vragen. De beker van Zijn heil en Zijn verlossing. Dat zij naar het bloed der verzoening zullen vragen, zoals dat – ziende op Golgotha – ook vloeiende in de tempeldienst. Dat is de kwestie.

Daarom is het zo belangrijk dat dit ook het moment is dat alles te boek gesteld moest worden. We kunnen dat lezen in Jeremia 36:1-3:

‘In het vierde jaar van Jojakim, de zoon van Josia, de koning van Juda, kwam dit woord van de HERE tot Jeremia: Neem een boekrol

en schrijf daarop al de woorden die Ik tot u over Israël, Juda en alle volken gesproken heb, sedert de dag dat Ik tot u gesproken heb, sedert de tijd van Josia tot op heden. Misschien zal het huis van Juda luisteren naar al de rampspoed die Ik hun denk aan te doen, opdat zij zich bekeren, een ieder van zijn boze weg, en Ik hun ongerechtigheid en zonde vergeve.'

Alles wat Jeremia gezegd heeft, moet opgeschreven worden, opdat zij later kunnen zien dat het geen profetie is geweest die gebaseerd was op de al zichtbare uitkomst, maar dat hij dit alles werkelijk veertig jaar tevoren heeft moeten verkondigen.

Drieëntwintig jaar lang heeft Jeremia bij de tempel geprofeteerd in het hart van Jeruzalem.⁹

Drieëntwintig jaar heeft hij gewaarschuwd en ze hebben zich er niets van aangetrokken, noch aan het woord van de andere profeten.

Jeremia zegt:

'...drieëntwintig jaren lang is het woord des HEREN tot mij gekomen en heb ik tot u gesproken vroeg en laat, - doch gij hebt geen gehoor gegeven; ook heeft de HERE al zijn knechten, de profeten, tot u gezonden, vroeg en laat, doch gij hebt geen gehoor gegeven noch uw oor geneigd om te horen -...'

En dan komt die 'gifbeker' op hen af. De beker van de contractbreuk – de strafbeker. Die taal hebben zij in die tijd verstaan. Documenten uit de Assyrische wereld wijzen ook op dit gebruik. Het optreden van Jeremia vond ongeveer in diezelfde periode plaats, dus die beeldspraak van Jeremia hebben zij begrepen: Nu krijg je de beker van de contactbreuk te drinken. En al die andere afgodische volken die met deze afgoderij hebben meegedaan en zelfs kindertjes offerden, krijgen die beker ook te drinken. Want Nebukadrezar is Mijn vazal, zegt God. Mijn dienaar, die Ik nu eens gebruik om Israël te treffen.

9 Jeremia 25:3

Oude koningen lieten soms twee of drie vazallen een bepaalde opstandige vazal afstraffen.

Nu, zegt God in diezelfde beeldspraak: Nebukadrezar is ook Mijn vazal, Mijn knecht. Die laat Ik opkomen om jullie te treffen, omdat je naar *Mijn* woorden niet geluisterd hebt.¹⁰

Dat is het vonnis. En als dit vonnis door Jeremia is uitgesproken, komt ook – negentien jaar later – de uitvoering ervan. Dan komt inderdaad koning Nebukadrezar opzetten en gaat het woord van Jeremia secuur in vervulling.

DE BEKER VAN JEZUS OF DE BEKER VAN HET GERICHT

Als eeuwen later ook Jezus weer de ondergang van de tempel en van land en volk aanzegt met de woorden: *'Zie, uw huis wordt aan u overgelaten'*,¹¹ – die 'beker' krijgen jullie te drinken, dan wordt die 'beker' geledigd tot op de bodem. En zonder de 'beker der dankzegging' zonder de beker van het bloed van het Lam, komt het Joodse volk nooit terecht.

Het is of-of.

Óf de beker van het gericht, óf de beker van Jezus met het bloed der verzoening.

En voor onze wereld en voor ons christendom geldt: Als je de beker van Jezus zo laag schat, dat het niet de moeite waard is om de eenheid van de Avondmaalstafel te herstellen, dan telt het ook niet bij God. Dan zegt God: Ook jullie hebben de beker van Mijn Zoon verworpen. Dan heb Ik een andere 'beker' voor jullie. Want het is 'contractbreuk' als je de ene Avondmaalstafel niet wilt. De Zoon heeft gezegd: *Laat de beker bij u rondgaan*. Verwijder u niet van elkaar. Want dit éne bloed redt jullie van de 'dag van de toorn'. Dit ene bloed te gedenken en te erkennen is ook de weg waardoor Israël die beker zal gaan zien, opdat het de beker van Zijn gramschap en Zijn toorn niet verder hoeft te ledigen.

¹⁰ Jeremia 25:9

¹¹ Matthéüs 23:38

Dat is de boodschap voor onze tijd.

Alles heeft zijn bestemde tijd. Ook destijds bij Babel, bij Nebukadrezar. Maar het is wel ‘pittig’. Het is geen slap evangelie. Het is óf-óf.

Als iemand in zijn hart zegt: Ik heb dat bloed van het Lam niet nodig, ik heb de verzoening niet nodig – het is wel erg dat Jezus zo kroop in Gethsémane en dat Zijn zweet als bloeddruuppels op de aarde viel en dat Hij gebeden heeft: *‘Laat deze beker Mij voorbijgaan’* – maar ik heb dat hele verhaal niet nodig; ik heb Jezus niet nodig; ik heb de Zoon of die zogenaamde Zoon van God niet nodig, dan kunnen we angstig in het rond gaan kijken en vragen: Waarom is de politiek in Nederland zo dol geworden? Waarom is het zo’n ontzaglijke wirwar over de hele wereld? Waarom gaat die duivel zo te keer?

Ja, die slang bijt, en er is geen ontkomen aan die ‘bloedvergiftiging’ en aan de waanzin en het dol worden en waggelen van de volkeren, zonder de ‘beker van Jezus’.

Veel vrome christenen willen nog wel geloven dat Jezus redt voor de dag der eeuwigheid en dat wij zalig worden, maar laten wij ook geloof hebben dat het bloed der verzoening ook nú de duivel kan laten vertreden en mensen kan laten genezen. Laten wij geloven dat dit mogelijk is door het bloed van het Lam en door de striemen op Zijn rug.

Meestal wil men er niet van horen dat God ook horizontaal in de wereldgeschiedenis nieuwe tijden kan doen aanbreken door de kracht van het bloed van het Lam, door Zijn Zoon, die zó de beker ledigde voor ónze redding.

Wij kunnen de Nederlandse politiek niet veranderen, noch de Duitse of de Amerikaanse. We kunnen de verschrikkingen van Rusland en wat er zich in Iran afspeelt niet veranderen. Ze staan allemaal te ‘waggelen’ en zijn ‘dol’ geworden – ook door de Islam. Het gaat allemaal buiten de beker van Jezus om. En de duivel zegt eigenlijk tegen ieder volk: Drink! Drink de politieke leugens.

Wij treden niet op als verlossers der wereld. Hoe zouden wij kunnen? Maar er is iets wat God ons wel geeft: Onze handen vouwen en de knieën buigen en erkennen dat Hij de strijd gestreden heeft en de Verlosser der wereld is. En dat het daarom gaat om Zijn beker – de beker der dankzegging.

Onder dit perspectief wil ik graag Avondmaal vieren. Hij nam de ‘contractbreuk’ van onze zonden en onze afval – ook in de grote lijnen van de kerkgeschiedenis – op Zich. Het is ‘contractbreuk’ als Paulus toch in de Naam des Heren zegt: *‘Door hun val is het heil tot de heidenen gekomen, om hen tot na-ijver op te wekken’*¹², en men slaat de brief van Paulus dicht.

Contractbreuk!

En wat is er al niet aan ‘gif’ voortgevloeid uit die ‘contractbreuk’. Er liggen enorme ‘contractbreuken’ in de nieuwtestamentische gemeente. Bij Rome, maar ook bij de Protestantse en Lutherse Kerken. Zij weten wel dat dit allemaal in het ‘contract’ staat tussen God en Zijn nieuwtestamentische gemeente – ook Romeinen 9 t/m 11. Daarin staat wat wij hadden moeten doen. Maar net zo goed als ten tijde van Jeremia de rekening werd opgemaakt: *‘gij hebt geen gehoor gegeven’*, zo moet God ook nu helaas een streep trekken onder het verdwaalde christendom van onze tijd: *‘Je hebt geen gehoor gegeven’*. Je denkt dat je met een paar collecten te sturen naar bevrijdingsbewegingen e.d. de wereldvrede kunt redden. Of met vredeskrantjes en andere prullaria die in naam van de kerken – dus eigenlijk in naam van Jezus – rond te sturen en daarmee de Russen te dienen. Kerkmensen wordt de beker van de duivel voorgehouden en ze weten niet wat zij drinken, totdat zij dol worden.¹³

Nederland wordt op grote schaal ‘vergiftigd’.

Kinderen in Rusland worden opgevoed en misleid. Op de scholen leren zij niet rekenen zoals wij dat doen. Bijvoorbeeld: Als wij kinderen leren twee vogeltjes plus twee vogeltjes zijn vier vogeltjes, zo leren de kinderen in Rusland: twee raketten en twee raketten zijn vier

¹² Romeinen 11:11

¹³ De kerkelijke en politieke context waarin deze preek in 1981 is uitgesproken, is hier gehandhaafd

raketten. Vanaf de kleutertijd worden zij helemaal militair geschoold en voorgelogen. De aartsleugenaar gaat rond en vergiftigt volkeren om ze tegen elkaar op te zetten en ten slotte door de atoomdood te vernietigen.

Dat is de situatie van onze tijd.

DE ENIGE REMEDIE

Het enige middel daartegen is eendrachtig opzien naar Hem, die door de liefde Gods op een stuk hout omhooggestoken werd als aller vergif. Hij alleen kan de 'bloedvergiftiging' en de 'hersenvergiftiging' van onze wereld wegnemen om de tijden van verkwikking te geven.

Jezus!

Zijn kruisdood, waarmee Hij de contractbreuk en de sancties daarvan op Zich genomen heeft, is de enige remedie. De straf die ons de vrede brengt, was op Hem. Voor Israël en voor ons. Wij hebben ons allemaal schuldig gemaakt aan contractbreuk. We hebben allemaal gezondigd – niemand uitgezonderd.

U vindt het pittig?

Maar wat hebben we aan het evangelie, waarbij de bijbel als een stukje psychiatrische of psychologische materie wordt gebruikt, in de trant van: Kop op! Houd er de moed maar in!?

Er is maar één kracht Gods tot zaligheid, één kracht tot redding, waarbij God ons werkelijk 'de hand geeft' en zegt: Ik trek je op. Dít is de diepe existentiële erkenning als wij met hart en ziel zeggen: 'Heer, U alleen doet het'. Dan zijn wij veilig. Ik geloof niet dat er dan ook maar één macht in de wereld is, die dat kan breken. Dan zet God engelen rondom ons.

Wij kunnen niet bepalen hoe lang wij hier op aarde leven. Die dingen liggen allemaal in Zijn hand. Natuurlijk wil ieder mens graag voor zijn gezin van man, vrouw en kinderen blijven leven. Maar ons belijden moet wel zijn: *'Want in Hem leven wij, bewegen wij ons en zijn wij...'*¹⁴

14 Handelingen 17:28

Of, zoals David het zegt in Psalm 139:11-12:

‘Zei ik: Duisternis moge mij overvallen, dan is de nacht een licht om mij heen; zelfs de duisternis verbergt niet voor U, maar de nacht licht als de dag, de duisternis is als het licht.’

Voor altijd bij God.

Als u dit gelooft, wil de Heer u een wonderbaarlijke beker laten drinken. Geen ‘gifbeker’. Maar een beker, waarin de ganse redding voor ziel, geest en lichaam gesymboliseerd wordt: Ik ben uw God, uw Heiland, uw Redder, uw Geneesheer. Uw alles – voor tijd en eeuwigheid.

Dan is het ook nog eens een ‘feestbeker’, ondanks dat het alles zo’n ‘pittige’ achtergrond heeft.

Met dit getuigenis staan wij midden in Amsterdam en midden in Nederland. Als alles ‘dol gedronken’ is en loopt te waggelen, moeten wij op deze ‘Rots’ blijven staan. In eenheid en eendrachtige erkenning van het bloed van het Lam. Met het aangezicht gericht naar Jeruzalem dat God in de toekomst gaat maken tot een beker van bedwelming voor alle volken. Als zij de beker van Jezus niet willen, wordt Jeruzalem tot een ‘beker van bedwelming’ die alle volken zullen moeten drinken: De Russen, de Amerikanen, de Arabieren.¹⁵ Zij allemaal.

Want God heeft alles op één kaart gesteld: Jezus. Er is onder de hemel geen andere Naam gegeven, waardoor wij zalig worden en ook geen andere Naam waardoor de tijden van verkwikking kunnen komen, dan de Naam van Jezus.¹⁶

Wat gaan wij nu doen aan het Avondmaal? Gaan we alleen maar een mooie liturgie vieren, of zeggen we met heel ons hart: Ik geef mij aan U en aan het offer dat U bracht en het feit dat U de beker ledigde van

¹⁵ Zacharia 12:2

¹⁶ Handelingen 4:12

de sancties. Ik geef mij over aan Uw genade.

Als u zó de beker drinkt, dan overhandig ik u de beker met vreugde. Dan is het de beker der dankzegging, die wij dankzeggende zegenen: de beker van Jezus.

‘Beker’ en ‘lot’ hangen heel nauw samen. Als wij zó Zijn bloed drinken zal ook de onverderfelijke kracht van Zijn opstanding ons deel worden. Dan neemt het eeuwige leven al gestalte in ons. Het onverderfelijke – datgene wat bóven de dingen staat van je gedachten en van je ziel. Ook boven de ‘golven’ die in de Schrift altijd weer het beeld zijn van het demonische. Dat ‘erboven staan’ raakt onze wandel. Een wandel in de hemelen. Zoals de apostel Paulus zegt: *‘Maar onze wandel is in de hemelen, waaruit wij ook de Zaligmaker verwachten, namelijk de Heere Jezus Christus.’*¹⁷

Ieder mens neemt altijd iets over van zijn omgeving. Wij kennen de uitdrukking: Wie met pek omgaat, wordt ermee besmet. Inderdaad, dat is zo. Als je altijd met heel verruwde situaties omgaat, word je op het laatst ook ruw. Niemand kan zich helemaal isoleren van zijn omgeving.

Wat is het dan heerlijk dat wij burgers mogen zijn van het hemelrijk. Uw wandel zij in de hemel, waar Christus is, zoals de Schrift zegt. Als je met je gedachten, verlangens en je ziel altijd wandelt met Hem die in de hemel is, onze Leidsman, dan onderga je op aarde al de hemelse omgeving. Dan gaan anderen aan ons zien met Wie wij omgaan. Met Hem, Wiens beker der dankzegging wij mogen drinken. De beker van de overwinning. De beker van de hoop, van het uitzicht. De beker van de kracht Gods en de verzoening met God. Dat ga je op den duur aan een mens zien. Net als bij Mozes. Toen hij op de berg was geweest, straalde zijn aangezicht met een glans die de kinderen Israëls niet konden verdragen.¹⁸

Als er veel gebeden wordt, als er een omgang met God is, als uw wandel in de hemelen is, dan gaat men het aan u zien. Dat hoeft u niet

¹⁷ Filippenzen 3:20 (St. Vert.)

¹⁸ Exodus 34:29-35

opzettelijk te doen. U hoeft niet de vrome Farizeeër te spelen, of een hoge borst op te zetten. Maar als er veel gebed en een wandel met God is, dan gaat er een getuigenis van uit.

Laten wij daarom de verkwikking die God ons wil geven ook met beide handen en met heel onze ziel aangrijpen.

God zegene u allen.

Amen

JEREMIA TEGENOVER VALSE PROFETIE*

‘En tot Semaja, de Nechelamiet, moet gij dit zeggen: Zo zegt de HERE der heerscharen, de God van Israël: Omdat gij in uw naam aan het gehele volk in Jeruzalem en de priester Zefanja, de zoon van Maäseja, en al de priesters een brief gezonden hebt van deze inhoud: De HERE heeft u tot priester aangesteld in de plaats van de priester Jojada, om opziener te zijn in het huis des HEREN over een ieder die waanzinnig is en zich als profeet voordoet en om die in blok en hals-ijzer te zetten; maar waarom zijt gij dan niet opgetreden tegen Jeremia uit Anathoth, die zich bij u als profeet voordoet? – hij heeft ons in Babel immers de boodschap gezonden: Het zal nog lang duren, bouwt huizen en woont daarin, legt tuinen aan en eet de vrucht daarvan. De priester Zefanja had namelijk deze brief aan de profeet Jeremia voorgelezen.

Het woord des HEREN nu kwam tot Jeremia: Zend deze boodschap aan al de ballingen: Zo zegt de HERE van Semaja, de Nechelamiet: Omdat Semaja voor u geprofeteerd heeft, zonder dat Ik hem gezonden heb en u op een leugen heeft doen vertrouwen, daarom zo zegt de HERE: Zie, Ik doe bezoeking aan Semaja, de Nechelamiet, en zijn nageslacht; van de zijnen zal niemand onder dit volk wonen en hij zal het heil niet zien, dat Ik mijn volk breng, luidt het woord des HEREN, omdat hij afval van de HERE gepredikt heeft.’ (Jeremia 29:24-32)

SABBATSJAREN

De profeet Jeremia heeft een zeer zware strijd gehad in zijn leven. Hij moest zelfs op twee fronten ‘vechten’: op het thuisfront in Jeruzalem maar ook in Babel. Naar Babel heeft hij ook nog een herderlijke en

* Preek uitgesproken in 1981

bewogen brief gestuurd, omdat God hem letterlijk had gezegd dat de ballingschap zeventig jaren zou duren:

Want zo zegt de HERE: ‘Neen, als voor Babel zeventig jaren voorbij zullen zijn, dan zal Ik naar u omzien en mijn heilrijk woord aan u in vervulling doen gaan door u naar deze plaats weer terug te brengen.’¹

Zeventig jaar – een heilig getal.

Bij de wegvoering van koning Zedekia door de koning der Chaldeeën, naar Babel, wordt ook gesproken over deze zeventig jaren van ballingschap:

‘Ook voerde hij hen die aan het zwaard ontkomen waren, naar Babel, en zij werden hem en zijn zonen tot slaven, totdat het koninkrijk van Perzië de heerschappij verkreeg; - om het woord des HEREN, door Jeremia verkondigd, in vervulling te doen gaan: totdat het land zijn sabbatsjaren vergoed gekregen heeft. Al de dagen die het woest lag, heeft het gerust, om zeventig jaar vol te maken.’²

Eigenlijk was het een soort ‘vloeksabbat’. Want zij hadden zich van de ontmoeting met God op de sabbat weinig aangetrokken. God zegt daarop: Dan krijgt het volk van Mijn kant een ‘omgekeerd feest’: Een sabbat in ballingschap van zeventig jaren. En die moeten ‘vol zijn’. Dat was Gods raadsbesluit. Het regime van Nebukadnezar heeft ook zeventig jaar geduurd.

Er waren zowel in Jeruzalem als in Babel mensen die de ballingschap die God over hen gebracht had, wilden opheffen door activisme of door een opstand. En die opstand werd gestimuleerd en geïnspireerd door valse profeten. Je zou kunnen zeggen: Het Zionisme van toen –

¹ Jeremia 29:10

² 2 Kronieken 36:20-21

in die zin dat zij Zion stelden boven God en boven de God van Zion. Boven de gerechtigheid van het Koninkrijk Gods. Zij wilden weer rustig wonen in hun land en hun tempel en vaatwerk terugkrijgen, maar hun motieven waren louter vaderlandsgezind. En daarin werden zij gesteund en opgejaagd door valse profeten. Zij hielden het volk voor dat de ballingschap maar hoogstens een paar jaar zou duren. Als je dat het volk voorhoudt, dan schept dat verwachtingen en komen er vragen als: Waarom zullen wij ons hier nog inspannen om een huis te bouwen? Over een paar jaar zijn we weer terug in Jeruzalem. Laten we ook nog maar niet trouwen, want wat moeten we als we hier een kindje krijgen? Beter een paar jaar wachten, want de profeten zeggen dat we toch weer snel teruggaan naar Jeruzalem.

Zo ging dat in Babel.

En dan is Jeremia de echte herder, omdat hij de werkelijke profeet is die de woorden Gods spreekt. Hij zegt in een brief aan de ballingen in Babel:

‘Bouwt huizen en woont daarin, legt tuinen aan en eet de vrucht daarvan; neemt vrouwen en verwekt zonen en dochters, neemt vrouwen voor uw zonen en geeft dochters aan mannen, opdat zij zonen en dochters baren; vermeerdert daar en vermindert niet. Zoekt de vrede voor de stad waarheen Ik u in ballingschap heb doen wegvoeren, en bidt voor haar tot de HERE, want in haar vrede zal uw vrede gelegen zijn.

Want zo zegt de HERE der heerscharen, de God van Israël: Laten uw profeten die in uw midden zijn, en uw waarzeggers u niet misleiden, en luistert niet naar uw dromers die gij laat dromen; want zij profeteren u vals in mijn naam; Ik heb hen niet gezonden, luidt het woord des HEREN. Want zo zegt de HERE: Neen, als voor Babel zeventig jaren voorbij zullen zijn, dan zal Ik naar u omzien en mijn heilrijk woord aan u in vervulling doen gaan door u naar deze plaats terug te brengen.’³

3 Jeremia 29:5-10

Die brief van Jeremia wekte de woede op van die valse profeten – in het bijzonder van Semaja, die daarop een brief schreef naar Zefanja, de opperpriester van de tempel in Jeruzalem, met de volgende inhoud:

‘De HERE heeft u tot priester aangesteld in de plaats van de priester Jojada, om opziener te zijn in het huis des HEREN over eenieder die waanzinnig is en zich als een profeet voordoet om die in een blok en hals-ijzer te zetten; maar waarom zijt gij dan niet opgetreden tegen Jeremia uit Anathoth, die zich bij u als profeet voordoet?’⁴

De geschiedenis heeft bewezen dat al de woorden van Jeremia precies zijn uitgekomen. Hij was de ware profeet. Maar hij moest dan ook woorden spreken die bitter in de buik waren van de ‘nationalisten’ in Babel en in Jeruzalem. Zij lustten die woorden niet. In één adem wordt daarna dan door hen aan het adres van de toezichhoudende hogepriester over de tempel gezegd: Waarom treed je niet op tegen Jeremia? Je bent toch opziener in het huis des Heren over ieder die waanzinnig is en zich voordoet als profeet?

EEN ONWELKOME BOODSCHAP

Dit argument wordt ook nu nog gebruikt als je rustig en eerlijk ook aan kerkelijke personen zegt een boodschap van de Heer gekregen te hebben, en vraagt om te doen wat er in het Nieuwe Testament staat: *‘Dooft de Geest niet uit, veracht de profetieën niet, maar toetst alles en behoudt het goede’*⁵ Wil je dat doen? Ook dan word je in eerste instantie voor gek verklaard.

Bij Jeremia zagen we wat het gevolg was: een hals-ijzer en zijn benen in een blok.

Denk ook aan Paulus. Toen hij zich verantwoordde voor koning Agrippa, zei Festus met luide stem: *‘Gij spreekt wartaal, Paulus, uw vele studie brengt u in de war.’*⁶

4 Jeremia 29:26-27

5 1 Thessalonicenzen 5:19-21

6 Handelingen 26:24-25

Ook van Jezus werd gezegd: *‘Hij is bezeten en waanzinnig; waarom luister gij naar Hem?’*⁷

Zelfs Zijn broeders geloofden niet in Hem.⁸

Van de apostel Petrus lezen we hoe hij op de Pinksterdag getuigde, terwijl het hoorbaar was in alle talen van de wereld. De reactie daarop was: *‘Zij hebben te veel zoete wijn gehad.’*⁹ Met andere woorden: Die lui zijn dronken. Zo ging het in Jeruzalem. Toen Petrus vol des Geestes de woorden Gods sprak in Jeruzalem, terwijl Koning Jezus in vuur zetelde op de twaalf discipelen, en zij het in alle talen konden horen, stonden zij erbij te spotten: Dat stel is beschonken.

Het is natuurlijk ernstig dat het volk dat verkoren is om openbaringsvolk te zijn, volgens de woorden van Jezus *‘de profeten doodt en stenigt wie tot u gezonden zijn.’*¹⁰

In de kerkelijke wereld is het niet anders. Zo verging het ook Luther toen hij in de ban werd gedaan.

Het wordt hier in één adem genoemd: Je bent als opziener aangesteld om ieder die waanzinnig is en als profeet optreedt in een blok en hals-ijzer te zetten. Voor het bewustzijn van de valse profeet Semaja is het één en hetzelfde: wie profeteert is waanzinnig, tenzij hij alleen het belang van de natie dient. Tenzij hij naar het ‘bloed’ spreekt, het ras, naar Zion als woonplaats, maar niet over de gerechtigheid Gods.

Het antwoord dat Jeremia in de Naam des Heren aan Semaja heeft moeten terugsturen was, dat hij de redding die God voor Zijn volk ondanks alles tóch gereed had, nooit zou zien, omdat hij afval van de Here gepredikt heeft.¹¹

Als je de waarheid over de dingen niet zegt, dan bewerk je vroeg of laat de afval.

⁷ Johannes 10:20

⁸ Johannes 7:5

⁹ Handelingen 2:13

¹⁰ Matthéüs 23:37; Lucas 13:34

¹¹ Jeremia 29:32

Die strijd had Jeremia te voeren met zijn ‘belagers’ in de diaspora, die in de dagen van Jechonja in 597 v. Chr. met al de aanzienlijken al waren weggevoerd naar het verre Babel. Elf jaar voordat Nebukadnezar in 586 v. Chr. Jeruzalem verwoestte en de poorten verbrandde, was er al een grote groep weggevoerd. Daarom is het zo erg dat Semaja dit alles naar Jeruzalem heeft durven schrijven, terwijl toch de woorden van Jeremia uitgekomen waren en er al een grote groep was weggevoerd. Bovendien schrijft hij die dingen niet zomaar in een persoonlijk briefje – neen – hij zegt het tegen heel Jeruzalem en al de priesters, en vermaant de opperpriester om Jeremia in het blok en hals-ijzer te zetten, met als argument: Je bent toch een priester? Je moet toch toezicht houden? Je moet toch de ‘kerkelijke tucht’ uitoefenen?

En op het thuisfront in Jeruzalem had Jeremia dezelfde strijd. We hebben het hier over Semaja, maar eigenlijk gaat daaraan het valse profeteren van de profeet Hananja vooraf. Dat was precies hetzelfde, maar dan in Jeruzalem.

Stelt u zich dat eens even voor.

We lezen in Jeremia 27:1-5:

‘In het begin der regering van Zedekia, de zoon van Josia, de koning van Juda, kwam dit woord van de HERE tot Jeremia: De HERE zei tot mij aldus: Maak u banden en jukken en leg die op uw hals, en zend die aan de koning van Edom, aan de koning van Moab, aan de koning van de Ammonieten, aan de koning van Tyrus en aan de koning van Sidon, door bemiddeling van de gezanten die naar Jeruzalem tot Zedekia, de koning van Juda, gekomen zijn, en geef hun deze opdracht aan hun heren: Zo zegt de HERE der heerscharen, de God van Israël: Aldus zult gij tot uw heren zeggen: Ik heb de aarde, de mens en het gedierte, dat op het oppervlak der aarde is, door mijn grote kracht en mijn uitgestrekte arm gemaakt, en Ik geef ze aan wie het Mij goeddunkt.’

Jeremia krijgt de boodschap om vijf jukken op zijn hals de leggen

en die te zenden aan vijf vorsten. Die vijf vorsten hebben een samenkomst in Jeruzalem, natuurlijk min of meer in het geheim. Want zij waren er niet van gediend dat zij zo zwaar bedreigd werden door Nebukadnezar en dat er boven hun hoofd in Tyrus en Sidon en de andere plaatsen ook nog de dreiging hing van de definitieve en algehele ballingschap, wanneer zij zich nog verder zouden ophouden met Egypte en afvallig worden van Nebukadnezar. Dus wilden zij met elkaar de zaak doorpraten en een opstand organiseren. De bedoeling was om een soort militaire alliantie te vormen om zo met elkaar het juk van Nebukadnezar van zich af te werpen. Onder het motto: Eendracht maakt macht.

Als zij dat plan gesmeed hebben, stuurt God Jeremia. Want God zendt Zijn knechten ook midden in het politieke bedrijf van de volkeren. Hij stuurt hen juist naar de vorsten.

Zoals ook Jezus ook in het zendingsbevel de opdracht geeft:

‘Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde. Gaat dan henen, maakt al de volken tot mijn discipelen en doopt hen in de naam des Vaders en des Zoons en des heiligen Geestes en leert hen onderhouden al wat Ik u bevolen heb. En zie, Ik ben met u al de dagen, tot aan de voleinding der wereld.’¹²

Mij is gegeven alle macht in hemel en op aarde. Ook over de vorsten en de wereldpolitiek. En in verband daarmee, dat Ik alle macht heb, zegt Jezus, moet je de zending ingaan en daarin ben Ik met je al de dagen, tot de voleinding der wereld. Dat staat niet los van elkaar.

De gebeurtenissen in het Midden-Oosten staan niet los van het grote zendingsplan van Koning Jezus, die vanuit de hemel het zendingscentrum ‘dirigeert’. Hij kan profeten roepen en sturen. Hij kan krachten uitzenden en evangelisten schenken. Hij kan de oude dingen van Pinksteren weer teruggeven. Hij kan heel Babel overwinnen, want Zijn Geest is onoverwinnelijk. Laten we dat vasthouden.

12 Matthéüs 28:18

GOD GRIJPT IN

Terug bij Jeremia: De vijf vorsten kunnen samen konkelen en heel gewichtig doen, maar God stuurt Jeremia met een houten juk op zijn nek – en hij moet nog een paar andere jukken en banden meenemen. Zo komt hij de raadszaal van die vorsten binnen, en zegt: Je kunt het juk van Nebukadnezar nooit afwerpen. God zegt: Ik, de Here, die de aarde geschapen heeft, Ik heb dit besloten:

‘Zo zegt de HERE der heerscharen, de God van Israël: Aldus zult gij tot uw heren zeggen: Ik heb de aarde, de mens en het gedierte, dat op het oppervlak der aarde is, door mijn grote kracht en mijn uitgestrekte arm gemaakt, en Ik geef ze aan wie het Mij goeddunkt. Nu heb Ik al deze landen in de macht van Nebukadnezar, de koning van Babel, mijn dienaar, gegeven...’¹³

Daarop komen de valse profeten weer in actie, nu onder leiding van Hananja. En als er later weer ergens zo’n vergadering plaatsvindt en Jeremia daar verschijnt met een juk op zijn schouders, wekte dat grote beroering in Jeruzalem, waarbij hij almaar predikte: Buig je onder het juk van Nebukadnezar, anders gebeurt er iets dat veel erger is.

Maar Hananja, die net zo brutaal is als Semaja in Babel, nam het juk van de hals van de profeet en brak het:

‘Toen nam de profeet Hananja het juk van de hals van de profeet Jeremia en brak het, en Hananja zei in tegenwoordigheid van het gehele volk: Zo zegt de HERE: Evenzo zal Ik het juk van Nebukadnezar, de koning van Babel, binnen nog twee jaren van de hals van alle volken verbreken. Doch de profeet Jeremia ging zijns weegs.’¹⁴

Jeremia gaat daar niet tegenin. Hij wacht af wat God gaat doen.

¹³ Jeremia 27:4-6

¹⁴ Jeremia 28:10-11

Er zijn momenten, waarop je moet weggaan en niets moet zeggen. Dan grijpt God op Zijn tijd wel in. En God greep in:

‘Het woord des HEREN echter kwam tot Jeremia, nadat de profeet Hananja het juk van de hals van de profeet Jeremia gebroken had: Ga heen en zeg tot Hananja: Zo zegt de HERE: Een houten juk hebt gij gebroken en in de plaats daarvan maakt gij u een ijzeren juk. Want zo zegt de HERE der heerscharen, de God van Israël: Een ijzeren juk heb Ik op de hals van al deze volken gelegd, om Nebukadnezar, de koning van Babel, dienstbaar te zijn, en zij zullen hem dienstbaar zijn; ja, zelfs het gedierte des velds heb Ik hem gegeven. Ook zei de profeet Jeremia tot de profeet Hananja: Hoor nu, Hananja, de HERE heeft u niet gezonden, en gij hebt dit volk op een leugen doen vertrouwen; daarom, zo zegt de HERE: Zie, Ik zend u weg van de aardbodem, nog dit jaar zijt gij een lijk, omdat gij afval van de HERE hebt gepredikt.

En de profeet Hananja stierf in dat jaar, in de zevende maand.’¹⁵

Dat is nogal wat. Je zult toch, zoals Jeremia, tegen een valse profeet moeten zeggen: Dit jaar nog ben je een lijk. Want als er iets ernstig is, dan is het om te tornen aan de Raadsbesluiten van God, en uit nationalistische motieven of menselijke overwegingen af te doen aan wat de ware profetie ons leert.

En als de ware Profeet, die het vleesgeworden Woord van God Zelf is, Jezus Christus, die is boven alles, God te prijzen tot in eeuwigheid,¹⁶ tegen Israël zegt: *‘Zie, uw huis wordt aan u overgelaten. Want Ik zeg u, gij zult Mij van nu aan niet meer zien, totdat gij zegt: Gezegend Hij, die komt in de naam des Heren!’¹⁷*, dan moeten zij niet beginnen met nationalistische gevoelens te koesteren en goed te praten, en zeggen: Wij doen het in eigen kracht. Wij hebben Jezus en die Christus niet nodig.

¹⁵ Jeremia 28:12-17

¹⁶ Romeinen 9:5

¹⁷ Matthéüs 23:38-39

En hoe reageert de christelijke wereld hierop?

Ook daar treden allerlei profeten á la Hananja en Semaja op. Die praten het allemaal goed zoals Israël het nu doet, en zeggen: Zó is het woord des Heren vervuld. Zie maar: de Joden zijn nu terug. Deze christenen – ook uit de orthodoxe en fundamentalistische kringen, tot in de Pinksterbeweging toe – die grote plakкатen laten zien met daarop geschreven ‘Israël, Gods wonder’, staan op de nationalistische lijn van Hananja en Semaja.

God gaat redding brengen aan Israël, maar níet buiten het offer van Zijn geliefde Zoon om. En niet buiten de erkenning van Zijn Zoon om! Dit is zowel door Rome en later ook door de andere kerken losgelaten, inclusief Romeinen 9-11. Er is een eigen zaakje van gemaakt.

In de kerken ziet het er een beetje anders uit dan in Israël, maar het komt op hetzelfde neer: De kerken verdedigen het eigen *instituut*. Daar moet je niet aankomen, precies als bij Hananja en Semaja. Daar ging het om ‘het heilige vaatwerk’, dat terug moest komen omdat het *het heilige vaatwerk* was.

Zo moet je in de kerken niet komen aan de kerkrechtboekjes en alle dogmatische besluiten, want dat is allemaal het ‘heilige vaatwerk’ van een soort christelijk ‘Zion’. Van instituten die samen verenigd zijn in een soort ‘Volkenbond’, nu niet van Edom en Tyrus, zoals bij Jeremia, maar in een ‘samenbundeling’ van al die denominaties. Om vóór alles hun instituut te behouden en ‘eenheid’ te etaleren en een soort vredesacties te ondernemen. Want vanuit die valse oecumenische gezindheid komt ten slotte ook het Interkerkelijk Vredesberaad met het adagium: Vrede, vrede en geen gevaar.

Overal treden er ‘profeten’ op als Hananja en Semaja, maar op Gods tijd zijn zij een ‘lijk’ – figuurlijk gesproken. Dan staan er overal in het land nog halfvergane en dichtgetimmerde kerkgebouwen, het ‘stoffelijk overschot’ van vele denominaties.

OPSTANDING ALS UIT DE DOOD

De geschiedenis gaat verder. Vóór de voleinding uit zal in de wereldgeschiedenis blijken hoe het woord van Jezus helemaal uitgekomen is. Daar zorgt God voor. Dan zijn allen gewaarschuwd: Zijn gericht komt uit en Zijn genade komt ook uit. Want er komt een vervuld Loofhuttenfeest tot vreugde van alle volken. Maar het gaat wél dwars door ‘de dood’ heen.

Paulus zegt: *‘...wat zal hun aanneming anders wezen dan leven uit de doden?’*¹⁸

In Numeri 14 lezen we hoe de Israëlieten, als straf voor hun gemor en ongeloof tegen God, veertig jaar in de woestijn moesten rondzwerven totdat iedereen van boven de twintig jaar gestorven was.¹⁹ Een hele generatie verdween onder het zand zonder Kanaän gezien te hebben.

Bij Jeremia gaat het over zeventig jaar. Dat wil zeggen dat op het moment dat Jeremia deze woorden uitspreekt, zelfs de zuigeling die in zijn wiegje ligt te kraaien, het komende heil niet meer beleven zal.

God gaat een opstanding geven, maar als uit de dood.

Ezechiël moet later tegen het volk in Babel zeggen: *‘...gij dorre beenderen hoort het woord des HEREN. Zo spreekt de Here HERE tot deze beenderen: Zie, Ik breng geest in u, en gij zult herleven; Ik zal spieren op u leggen, vlees op u doen komen, u met huid overtrekken en geest in u brengen, zodat gij herleeft; en gij zult weten, dat Ik de HERE ben.’*²⁰

Het zal zijn als een opstanding uit de doden. En daarin is dat volk tóch openbaringsvolk. Want dwars door de dood, neemt Hij het volk op in Zijn schoot. Door te sterven staat het weer op ten leven.

Voor ieder menskenkind is dit een voorbeeld dat hij moet sterven aan zijn ‘vlees’ – aan zijn eigen ‘Zion’, zijn eigen instituut en aan zichzelf, om met Christus op te staan tot een nieuw leven. Wie daar

18 Romeinen 11:15b

19 Numeri 14:26-35

20 Ezechiël 37: 4-6

afbreuk aan doet en zegt dat er geen wedergeboorte noodzakelijk is; wie gaat tornen aan de prediking dat de ‘oude mens’ moet sterven en de ‘nieuwe mens’ moet opstaan, en wie gaat tornen aan de weg van Israël, namelijk dat het heil alleen komen kan door ‘de dood van het vlees’ en de ‘opstanding naar de geest’, die preekt ‘afval’ van de Here God. En die zijn er helaas veel. Kerken, die het instituut verheffen boven alle gerechtigheid van het koninkrijk Gods. Waarbij het om het eigen zaakje gaat en op die manier de Avondmaalstafel in stukken geslagen wordt. Maar Gods Woord houdt stand in eeuwigheid.

Het Joodse volk zal op onvoorstelbare wijze gedoopt worden door de heilige Geest, en in het vuur van God terechtkomen. En daar zal geen enkel christelijk instituut tegen bestand zijn, voor zover zij zich niet dienstbaar hebben gemaakt aan de barmhartigheid Gods in de oprichting van de éne Avondmaalstafel – zoals de Schrift ons heeft voorgehouden.

Jezus zegt: *‘Mijn juk is zacht en Mijn last is licht’*.²¹ Het is niet het juk van Nebukadnezar.

Maar aan de andere kant zullen Zijn woorden nooit ter aarde vallen. En als Hij het zó gesteld heeft door de mond van Zijn apostel Paulus: *‘...opdat door de u betoonde barmhartigheid ook zij barmhartigheid zouden verkrijgen’*²²; en als Paulus in uitzicht gesteld heeft dat de volheid der heidenen zal ingaan en dat in die weg gans Israël behouden zal worden, dan mogen we even wat moeite hebben met de interpretatie van het woord ‘volheid der heidenen’, maar dat wordt ons dan wel duidelijk. Want God gaat vervullend handelen in de heidenwereld om langs die weg Zijn volk tot de waarheid van Zijn Zoon te brengen en zó het koninkrijk Gods op aarde te doen doorbreken. En dat is een ‘juk’ dat niemand van zich kan afschudden – geen kerkgenootschap en geen individuele gelovige. Zo staat het bepaald in de Raad van God.

²¹ Matthéüs 11:30

²² Romeinen 11:31 (St. Vert.)

Daarom, je kunt je nu wel helemaal terug gaan trekken op het individuele zielenheil – dat is inderdaad het belangrijkste, dat wij voor ons zielenheil vrede hebben met God door het bloed van Jezus Christus; doordat ook in ons persoonlijk leven het door sterven naar de opstanding ging – dat mogen we nooit opzijschuiven, maar we mogen ook niet verwaarlozen wat er staat in Romeinen 9-11. Die woorden sluiten ook weer aan bij de hele Apocalyps. Dat mogen we niet overslaan en van ons afschudden. Ten aanzien van de Apocalyps mogen we ook geen profetie á la Hananja volgen. Gods raad zal bestaan. En al is het ‘bitter in de buik’, het is ook ‘zoet in de mond’. De donderslagen van Zijn heerlijkheid zullen openbaar worden en de tempel van Openbaring 11:1 zal worden opgericht. En die tempel zal geen puinhoop zijn.

HET HERSTEL VAN ISRAËL

Laten wij niet vergeten dat boven het kruis gepubliceerd was: Jezus van Nazareth, de Koning der Joden! Hij is opgestaan en heeft alle macht in hemel en op aarde. En als Hij door de heilige Geest beveelt: Kom tot de éne Tafel en de eendrachtige erkenning van Mijn bloed en daarbij belooft dat Hij dan Zijn kracht en wijsheid daarop wil geven, dan gaat Hij – juist omwille van Zion – het als de werkelijke ‘Zionist’ doen!

Het zal in de toekomst voor de Joden niet te weerstaan zijn dat er een altaar wordt opgericht en dat het eigenlijk om hen gaat. Dat zij zullen ervaren: Er straalt aan alle kanten goddelijke barmhartigheid uit op het moment dat wij in de diepste nood dreigen te verzinken en onder te gaan.

Als ik denk aan die machtige wegen van God en aan de onmetelijke kracht van het kruis van Jezus, dan gaat het bij mij zingen vanbinnen.

Ook Jeremia komt tot een lofzang. In de volgende hoofdstukken 30-32 gaat het al direct over het herstel van Israël in de toekomst. God

zegt door de mond van Jeremia: *‘Want Ik weet, welke gedachten ik over u koester, luidt het woord des HEREN, gedachten van vrede en niet van onheil, om u een hoopvolle toekomst te geven.’*²³

Maar Hij zegt ook: *‘Mijn raadsbesluit zal volbracht worden.’*²⁴ En daar hebben zij het ook wel naar gemaakt. Er is niemand die God verwijten kan maken.

In het boekje ‘Mijn Jodendom’ schrijft de Joodse journalist G. Philip Mok nadat hij Auschwitz had bezocht: *‘Of er een God is weet ik niet. Ik weet alleen: als er een laatste oordeel komt en ik zou voor Hem verschijnen, dan zeggen mijn hersens en mijn gevoel dat Hij zijn ogen neer moet slaan.’*²⁵

God zal de ogen niet neerslaan, want Zijn wegen zijn tóch recht en goed. Maar dat daar innerlijk een geestelijke worsteling komt, ook als zij ontdekken welke plaats de holocaust had in het grote geheel van Gods raadsbesluiten, is onmiskenbaar. En als zij zien hoe het allemaal uitkomt, zal er ook in Joodse harten een deemoedig en liefderijk wandelen zijn met de Here, hun God. Want zo worden zij door de grote ‘Pottenbakker’ klaar gemaakt om een vat te zijn tot eer en glorie van Zijn Naam en komt er over de hele wereld een uitstraling van Vorst Messias. Voor alle volken is de grote opwekking en de vernieuwing van het Koninkrijk Gods essentieel, nu we alleen maar dreiging en ondergang, ellende en haat, martelkelders en massagraven zien in een vreselijke wereld vol terrorisme.

Maar dit is niet het laatste woord. Ook de duivel heeft niet het laatste woord. Het laatste woord is aan Jezus met Zijn goddelijke liefde, die aan de Avondmaalstafel gezegd heeft: *‘Ik beschik u het koninkrijk’.*²⁶ Meer kunnen wij niet ontvangen – in onze harten en in de geschiedenis.

Wij mogen hoop hebben, al weten wij dat God ook in ons leven geen compromis sluit en – figuurlijk gesproken – geen ‘Hananja’ aan

23 Jeremia 29:11

24 Jesaja 46:10

25 Dick Houwaart e.a.: *Mijn Jodendom: J.N. Voorhoeve, Den Haag, 1980, Pag. 150*

26 Lucas 22:29

het woord wil laten met uitspraken als: Het valt wel mee en doe maar mee met de wereld. Wij mogen geen eigen ‘zionisme’ nastreven – in welke aardse vorm ook. Geen aardse macht begeren wij, die gaat alras verloren. Maar wel de macht van Zijn Koninkrijk en van Zijn Geest en de overmacht van Zijn liefde. Die wil Hij ons schenken.

NIET HATEN MAAR BIDDEN

Hoe nieuwtestamentisch klinkt het als Jeremia tegen het volk zegt: *‘Zoekt de vrede voor de stad waarheen Ik u in ballingschap heb doen wegvoeren, en bidt voor haar tot de HERE, want in haar vrede zal uw vrede gelegen zijn.’*²⁷

Bidt voor de vrede van Jeruzalem – ook al is het nog steeds in haat gehuld tegenover Jezus van Nazareth. Bidt voor de vrede van Jeruzalem. Bidt voor uw vijanden. Heb uw vijanden lief en bidt voor degenen die u geweld aandoen.²⁸ Om dat te kunnen, moet je inderdaad ook zelf ‘gestorven zijn aan het vlees’. Dat weet ik. Er moet echt iets met je gebeurd zijn vanbinnen, eer je werkelijk kunt bidden voor de verlossing van je vijanden. Om te kunnen bidden voor degenen die zeggen: Zet hem in het hals-ijzer, in het blok, is een hele opgave. En toch wil God het zo zien voor Zijn kinderen. Zo wil Hij ook u zien, dat u tegen niemand haatgevoelens hebt. Als u eens door iemand verongelijkt bent of die kwade dingen over u gezegd heeft, dan moet je voor hem kunnen bidden of God het hem vergeven wil, en of hij tot ander inzicht wil komen.

Bidt om de vrede van Jeruzalem. Ook van ons ‘Zion’. Bidt en haat niet.

Dat is de boodschap van Jeremia. Het is zo nieuwtestamentisch als het maar kan. Jeremia was een groot profeet, een geweldige Godsmann, die door de genade van God mocht standhouden.

²⁷ Jeremia 29:7

²⁸ Matthéüs 5:44

Laten wij – als wij overgaan tot de viering van het heilig Avondmaal – daarin belijden: Niet van óns, o Heer, is de kracht, niet van óns de overwinning, maar van U. Omdat Hij in onze plaats het radicale sterven en opstaan op Zich genomen heeft.

Zo komt God tot ons en zegt: Als ik dit voor jullie deed, als Ik de ballingschap Zelf droeg en Zelf daarop de opstanding bewerkte, erken Mij dan ook met uw hele hart en drink het in. Het wordt u om niet geschonken. Laten wij dan niet meer opstandig zijn tegen de levende God en geen gemopper en haatgevoelens tegen medebroeders hebben. Maar bidt om de vervulling van de heilige Geest, opdat je werkelijk instrument mag zijn van Hem aan Wie toch alle macht gegeven is in hemel en op aarde.

Amen

DE KOOP VAN DE AKKER*

‘Jeremia dan zei: Het woord des HEREN kwam tot mij: Zie, Hanameël, de zoon van uw oom Sallum, komt tot u met het voorstel: Koop gij mijn akker die in Anathoth ligt, want gij hebt het recht van lossing tot de koop. En Hanameël, de zoon van mijn oom, kwam naar het woord des HEREN tot mij in de gevangenhof en zei tot mij: Koop toch mijn akker die in Anathoth, in het gebied van Benjamin ligt, want gij hebt het recht van bezit en gij hebt de lossing, koop gij hem. Toen wist ik, dat dit het woord des HEREN was. Dus kocht ik van Hanameël, de zoon van mijn oom, de akker die in Anathoth ligt, en ik wilde hem het geld, zeventien zilveren sikkelen, afwegen. Dus schreef ik een koopbrief, zette mijn zegel erop, liet die door getuigen bekrachtigen en woog het geld op een weegschaal af. Daarna nam ik de koopbrief, zowel die, die verzegeld was naar het voorschrift en de wettelijke bepalingen, als de open brief, en gaf de koopbrief aan Baruch, de zoon van Neria, de zoon van Machseja, in tegenwoordigheid van Hanameël, de zoon van mijn oom, de getuigen die de koopbrief ondertekend hadden, en al de Judeeërs die zich in de gevangenhof bevonden. Toen gaf ik Baruch in hun tegenwoordigheid deze opdracht: Zo zegt de HERE der heerscharen, de God van Israël: Neem deze brieven, deze koopbrief, zowel de verzegelde als deze open brief, en leg ze in een aarden vat, opdat zij lange tijd bewaard blijven; want zo zegt de HERE der heerscharen, de God van Israël: Er zullen weer huizen, akkers en wijngaarden gekocht worden in dit land.’ (Jeremia 32:6-15)

HET GROTE MOMENT

In Jeremia 32 zijn we in het leven van Jeremia en in de geschiedenis van Israël terechtgekomen bij ‘hét grote moment’. In hoofdstuk 32:24 bidt Jeremia tot God:

* Preek uitgesproken in 1974

‘Zie, de wallen zijn tot aan de stad gekomen om die in te nemen, en de stad is gegeven in de macht van de Chaldeeën die tegen haar strijden, door het zwaard, de honger en de pest; ja, wat Gij gesproken hebt is geschied; en zie, Gij aanschouwt het.’

De ballingschap is een feit.

Ik noem dit ‘het grote moment’, omdat Jeremia in het jaar 626 v. Chr. tot profeet geroepen werd en veertig jaar lang heeft moeten aankondigen wat hij in het roepingsvisioen had gezien: De kokende pot met de tuit gericht vanuit het Noorden op Juda, gereed om over te lopen van het gloeiende oordeel van de ballingschap. Veertig jaar heeft hij het volk moeten aanzeggen: Bekeert u. Terwijl niemand hem geloofde en hij vervolgd werd, ontzettend geleden heeft en bespot en veracht werd. In 586 v. Chr. – veertig jaar later dus – is het zover. En dan wordt Jeremia nog eens gevangengezet, en de reden daarvoor is beschreven in Jeremia 32:2-5:

‘Toen lag het leger van de koning van Babel om Jeruzalem, en de profeet Jeremia was opgesloten in de gevangenhof, die aan het paleis van de koning van Juda verbonden was, waar Zedekia, de koning van Juda, hem opgesloten had onder de beschuldiging: Waarom profeteert gij: zo zegt de HERE: zie, Ik geef deze stad in de macht van de koning van Babel, zodat hij haar innemen zal, en Zedekia, de koning van Juda, zal aan de macht der Chaldeeën niet ontkomen, maar hij zal zeker in de macht van de koning van Babel worden overgeleverd, hij zal van mond tot mond met hem spreken en van aangezicht tot aangezicht hem zien; die zal Zedekia naar Babel voeren en daar zal hij blijven, totdat Ik naar hem omzie, luidt het woord des HEREN; wanneer gij tegen de Chaldeeën strijdt, zult gij niet voorspoedig zijn.

Om die reden dus – puur om de woordbediening en het profeteren – zit Jeremia weer in de gevangenis. Daarmee is hij één van de vele andere Godsgetuigen.

Jezus zegt in Zijn rede tegen de Schriftgeleerden en de Farizeeën: *‘Jeruzalem, Jeruzalem, dat de profeten doodt, en stenigt, wie tot u gekomen zijn...’*¹

We zien ook de nieuwtestamentische getuigen in de gevangenis opgesloten: Petrus, Jacobus en Paulus, wiens weg langs vele gevangenissen ging, en Johannes de Doper. Welke getuigen van Jezus Christus zijn niet opgesloten geweest!? En als zij niet letterlijk zijn opgesloten, dan zitten zij soms tussen ‘muren’ van een zwijgverbod. Denk bijvoorbeeld aan de gevangenen in Rusland, ook als zij niet gevangen zijn zitten zij binnen de muren van de onmogelijkheid om te spreken en te getuigen. Zodra zij één woord zeggen, worden zij achter prikkeldraad opgesloten of in een psychiatrische inrichting opgeborgen.

In Nederland is vrijheid van meningsuiting. Maar ook hier word je monddood gemaakt als je wijst op fouten die een kerk begaat. Ook dan kan je iemand opsluiten door hem dood te zwijgen en in allerlei vormen te negeren en proberen te kraken. Ik heb het zelf ondervonden. Maar ik weet dat de Heer sprak en dat Hij op Zijn tijd de doorbraak zal formeren.

Ik denk hier aan Jeremia, dat hij – puur om het woord dat God tegen hem gesproken had – weer in de gevangenis zit. En juist daar krijgt hij een boodschap van God over de toedracht van de ballingschap en over de bevrijding uit de ballingschap, na zeventig jaar. De vorm waarin deze boodschap van God tot hem kwam in de binnenplaats van de kazerne – een bijgebouw van het paleis – is uitermate belangrijk. Nebukadnezar had de stellingen rondom Jeruzalem al opgeworpen, de belegeringswerktuigen in werking gesteld en de wallen opgeworpen om de muren te kunnen bestormen.

Op dat moment zegt God tegen Jeremia: Je neef Hanameël komt op bezoek.

¹ Matthéüs 23:37

Stelt u zich eens voor hoe ontzaglijk dit eigenlijk is dat God tegen een mens, zoals Jeremia, zegt: Je neef komt op bezoek, met het verzoek of je als lossers voor hem wil optreden voor een akker, want jij hebt het recht van lossing.

De Mozaïsche wet schreef voor dat, als een familielid verarmde en uit nood een stuk van het vaderlijk erfdeel – dat oorspronkelijk door het lot des Heren was toegewezen – moest verkopen, door lossing van het naaste familielid in het Jubeljaar weer in het familiebezit terugkwam. God had het land aan de kinderen Israëls gegeven op basis van het bloed van het Paschalam. Het was gegeven vanuit Zijn eigen genade en verlossing, en dat mocht niet dusdanig uit families worden weggerukt dat die loting, die toegewezen was door God, definitief tenietgedaan werd. Een naaste bloedverwant kon voor de akker betalen en die bij het Jubeljaar weer aan de oorspronkelijke familie teruggeven. Dit, om God te eren dat Hij het land gegeven had en onder alle heiligen gemeenschappelijk had laten verdelen, zonder dat een grootkapitalist of imperialist kon optreden en de grenspalen kon verzetten over het gebied van een ander.

Het had al iets van de eerste gemeente na Pinksteren, waarvan we lezen: *‘En allen, die tot geloof gekomen en bijeen vergaderd waren, hadden alles gemeenschappelijk.’*²

Het is eigenlijk geweldig, dat God op het moment dat het hele land door ‘verarming’ – door eigen schuld – in de vreemde handen van Babel overgaat, nu een boodschap aan Jeremia geeft in deze vorm van de lossing. Over de lossing van het land zegt God:

‘En het land zal niet voor altijd verkocht worden, want het land is van Mij, en gij zijt vreemdelingen en bijwoners bij Mij. In het gehele land, dat gij in bezit hebt, zult gij lossing voor het land toestaan. Wanneer uw broeder verarmd is en iets van zijn bezitting heeft moeten verkopen, dan zal zijn naaste bloedverwant als lossers optreden, en hij zal loskopen wat zijn broeder heeft moeten

2 Handelingen 2:44

*verkoopen. Wanneer iemand geen losser heeft, maar zijn vermogen wordt toereikend, zodat hij verwerft, wat hij voor lossing nodig heeft, dan zal hij de jaren sinds de verkoop in rekening brengen, en wat nog overblijft terugbetalen aan de man aan wie hij het verkocht heeft, opdat hij zijn bezitting terugkrijgt. Maar indien hij niet verwerft wat nodig is, om hem terug te betalen, dan blijft wat hij verkocht heeft, in het bezit van hem die het gekocht heeft, tot het jubeljaar: maar in het jubeljaar zal het vrijkomen, en hij zal zijn bezitting terugkrijgen.'*³

DE KOOPBRIEF

Jeremia, je neef Hanameël komt bij je – hij wordt met naam en toenaam genoemd – en hij wil lossing. Hij wil dat je de akker koopt, en je moet dat doen. En inderdaad – daar komt zijn neef.

Jeremia zat niet in zo'n streng regime gevangen dat hij geen contact meer met de buitenwereld mocht hebben. Hanameël mag hem bezoeken op de binnenplaats van de kazerne, en hij vraagt: Wil je betalen voor dat stuk grond van mij? Wil je mij lossen? Want jij bent de losser.

Waarschijnlijk was Hanameël al opgejaagd door de legerscharen van Nebukadnezar, dat weten we niet. Maar hij kon in ieder geval het geld niet meer opbrengen om het landgoed te verzorgen. Hij moest het verkopen wegens verarming. In zo'n geval gaat men dan meestal naar de eigenlijke losser toe en hoeft niet een vreemde ervoor te betalen, die vervolgens het land mag gebruiken en het vruchtgebruik ervan krijgt. Het beste is om meteen naar de losser te gaan of hij het land wil kopen. Zo doet ook Hanameël. En dan zegt Jeremia: *'Toen wist ik, dat dit het woord des HEREN was.'* Dit betekent niet dat Jeremia niet wist dat God met hem gesproken had, maar dat het een bevel des HEREN was en dat God wilde dat hij het inderdaad zou doen. Zo moeten we het eigenlijk lezen. Toen wist Jeremia dat hij dit verzoek

³ Leviticus 25:23-28

moest opvolgen en dat het van God was.

Zo doet Jeremia en het wordt door hem allemaal heel nauwkeurig beschreven:

‘Dus kocht ik van Hanameël, de zoon van mijn oom, de akker die in Anathoth ligt, en ik wilde hem het geld, zeventien zilveren sikkelen, afwegen. Dus schreef ik een koopbrief, zette mijn zegel erop, liet die door getuigen bekrachtigen en woog het geld op een weegschaal af. Daarna nam ik de koopbrief, zowel die, die verzegeld was naar het voorschrift en de wettelijke bepalingen, als de open brief, en gaf de koopbrief aan Baruch, de zoon van Neria, de zoon van Machseja, in tegenwoordigheid van Hanameël, de zoon van mijn oom, de getuigen die de koopbrief ondertekend hadden, en al de Judeeërs die zich in de gevangenhof bevonden. Toen gaf ik Baruch in hun tegenwoordigheid de opdracht: Zo zegt de HERE der heerscharen, de God van Israël: Neem deze brieven, deze koopbrief, zowel de verzegelde als deze open brief en leg ze in een aarden vat...’⁴

Men had van de koopbrief een duplicaat gemaakt. Eén brief werd op papyrus geschreven en opgerold, en daar kwam een zwaar zegel op. Het andere liet men open aan het aarden vat hangen. Dan kon men meteen zien wat er in het verzegelde document geschreven was. Als het aarden vat later moest worden opengebroken, omdat het stuk grond weer terug gelost moest worden, of dat het moest worden verkocht, dan kon men ook het zegel verbreken.

Aan het duplicaat dat erbij hing kon men echter altijd de inhoud van het verzegelde koopcontract inzien. Dat duplicaat werd ‘de open brief’ genoemd.

Verder moest Jeremia op Gods bevel een aarden vat of kruik nemen, en daar de koopbrief en de open brief in leggen, opdat zij lange tijd bewaard bleven. En Hij zegt erbij: *Want zo zegt de HERE der heerscharen, de God van Israël: Er zullen weer huizen, akkers*

4 Jeremia 32:10-14

*en wijngaarden gekocht worden in dit land.*⁵

Hier treedt de Here God eigenlijk op als Israëls lossers, als degene die de naaste bloedverwant is om het verarmde familielid, dat toch ook deelt in de verlossing uit Egypte door het bloed van het paaslam, te lossen en uit de armoede te helpen – of die ontstaan is door eigen schuld of niet. Dat doet er niet toe. U leest het in Jesaja 54 dat onmiddellijk gekoppeld is aan Jesaja 53, aan het lam dat geslacht is voor de zonden van het volk. We lezen: *‘Maar om onze overtredingen werd hij doorboord, om onze ongerechtigheden verbrijzeld; de straf die ons de vrede aanbrengt, was op hem, en door zijn striemen is ons genezing geworden.’*⁶ Als een lam werd hij ter slachting geleid.⁷

Daaraan gekoppeld lezen we in Jesaja 54:5: *‘Want uw man is uw Maker, HERE der heerscharen is zijn naam; en uw lossers is de Heilige Israëls, God der ganse aarde zal Hij genoemd worden.’*

De Vader in de hemel, de naaste ‘bloedverwant’ van Juda ziet: Nu verarmen ze helemaal. Ze raken het land, dat Ik hun in genade gegeven heb, kwijt. Ze verliezen het land, dat toch eigenlijk het onderpand is van het koninkrijk Gods en van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, en verarmen totaal. Op dat moment geeft God Jeremia de opdracht om op te treden als lossers voor zijn arme neef en dit te verzegelen, en Hij voegt er de profetie bij: Zo zal Ik, de Here God, eenmaal het ganse land weer lossen. Want het zal weer bewoond worden. De ballingschap zal opgeheven worden. Want Ik ben hun ‘aanverwant’, hun ‘familielid’, hun naaste ‘bloedverwant’. Dat ligt erin opgesloten. Ook krijgt hij de opdracht het goed te verzegelen, er getuigen bij te roepen en op te schrijven, zodat zij het later weer kunnen nalezen.

Als de Here Jezus het Heilig Avondmaal instelt, dan gebruikt Hij de tekenen van brood en wijn eigenlijk zoals Jeremia hier een kruik en koopakte gebruikt, die verzegelt en er getuigen bij roept. En dan

5 Jeremia 32:15

6 Jesaja 53:5

7 Jesaja 53:7

zegt Hij: *‘Want dit is het bloed van mijn verbond, dat voor velen vergoten wordt tot vergeving van zonden.’*⁸ En *‘...gelijk de Zoon des mensen niet gekomen is om Zich te laten dienen, maar om te dienen en zijn leven te geven als losprijs voor velen.’*⁹

Wij hebben een Losser.

Ik dank Jezus Christus voor Zijn bloed. Want door die prijs heeft Hij ons vrijgekocht en hebben wij eigenlijk het Koninkrijk Gods weer onder onze voeten. Met al de weelde die de heilige Geest aan een kind van God wil schenken.

Halleluja!

Dit is de overwinning!

DE LOSSER ISRAËLS

En nu kan ik maar geen afscheid nemen van de profeet Jeremia. Ik weet dat de ganse gemeente gebouwd wordt op het fundament van profeten en apostelen¹⁰, en dat er maar één grond is om God te loven voor de lossingsprijs: Jezus. Hij, Die in de eeuwige ballingschap neerdaalde aan het kruis, tot in de godverlatenheid toe. Dat was in nog veel diepere zin ‘het gróte moment’ – in het ontzaglijk uur, toen niet het volk de ballingschap inging, maar Jezus Zelf. Opdat wij altijd een eeuwige Losser zouden hebben en zouden kunnen zingen: ‘Niemand wordt verlaten, die op Jezus bouwt.’ Daarom zijn in deze Heiland al Gods beloften ja en amen. Zal God ons met die Zoon niet alle dingen schenken?

We hebben wel eens moeite met onze kinderen, met onze familieleden, met onze broeders en zusters. En we hebben veel moeite met de ‘ballingschap’ van de kerk en van de verdeeldheid. Dat de ‘kerkmuren’ zo zwaar tellen, dat ze van meer belang zijn dan het ene Avondmaal des Heren waar we tezamen Jezus moesten verheerlijken.

En zo zijn er duizenden dingen van ‘verarming’ op te noemen

8 Matthéüs 26:28

9 Matthéüs 20:28

10 Efeziërs 2:20

– ook van de nieuwtestamentische gemeente van deze tijd. Bij die ‘verarming’ kunnen we bovendien nog noemen dat de eenheid met de oorspronkelijke ‘kudde’ van het Joodse volk nog altijd niet bereikt is, omdat Israël nog niet tot bekering gekomen is.

Jezus heeft gezegd: *‘Nog andere schapen heb Ik, die niet van deze stal zijn (bedoeld wordt de heidenwereld); ook die moet Ik leiden en zij zullen naar mijn stem horen en het zal worden één kudde, één herder.’*¹¹ En Hij gaat dit doen. Hij gaat dit ‘inlossen’.

God zal Zich een volk voor Zijn naam uit de heidenen vergaderen.¹²

Het is volop in de maak als we maar onze ogen open hebben. Dan kunnen wij zien dat Israël zijn land niet terugkrijgt zonder deze Losser – het Koninkrijk Gods niet, maar ook het land zelf niet. Daar kan je voor willen vechten en er een groot intellect voor hebben en er een voortreffelijk militair potentieel voor hebben, maar je redt het niet. Jezus heeft gezegd: *‘Zie, uw huis wordt aan u overgelaten. Want Ik zeg u, gij zult Mij van nu aan niet meer zien, totdat gij zegt: Gezegend Hij, die komt in de naam des Heren!’*¹³

Daarom moest ik in 1969 bij de Klaagmuur ook zo’n symbolische profetische daad doen door te proclameren dat zij het koninkrijk van priesters dat hun beloofd is, zullen beërven in het bloed van hun Losser, Jezus Christus. Ook daarvan is een oorkonde opgemaakt en die is goed bewaard. Het gesprek met Israël komt straks wel. En dan komt met de kinderen Gods wereldwijd ook wel aan de orde dat daarbij de analogie van de stam van Levi met de andere stammen in het Oude Testament, tot uitdrukking en tot volheid moet komen.¹⁴ Dat wij als christenen uit alle landen der wereld hen samen opnemen in de barmhartigheden des Vaders, opdat zij hun grote taak in de eindtijd – voor de komst van de Losser op de wolken – mogen volbrengen.

Wij zijn in een grenstijd gekomen. Maar dit ligt allemaal vast.

¹¹ Johannes 10:16

¹² Handelingen 15:14

¹³ Matthéüs 23:38-39

¹⁴ Numeri 18; Deuteronomium 10:8-9; Deuteronomium 18:1-8

Ik heb het in 1969, toen ik de oorkonde aan de Klaagmuur moest aanbrengen, eigenlijk nog niet eens zo goed begrepen dat die koopacte van Jeremia eigenlijk een lossingsakte was en dat die teruggaat tot op Jesaja 54, en daarom ook tot hoofdstuk 53, op de Man van smarten.

Nu zie ik het helder voor mij. Het bloed van Jezus moet op de Avondmaalstafel gezet worden en Gods volk moet daarin één worden – als een erkenning van Jezus als de enige weg, de waarheid en het leven. En dan zal Hij bewijzen in deze weg ook weer de Losser Israëls te zijn, die de kudde één maakt in het bloed dat vloeide op Golgotha.

De Vader gaat door de Heilige Geest de Zoon verheerlijken. En aan die verheerlijking mogen wij deelhebben als wij samen het Avondmaal vieren. Wij mogen geloven dat de Heer onze noden kent. Ook al is er in ons leven misschien een moment waarop we ons verarmd voelen en niet meer weten waar we het zoeken moeten – in ziekte, ruzies, vertwijfelingen, scheuringen, scheidingen, in verbrokkelingen en in dingen waarvan je zegt: hoe komt het ooit goed?

De Heer weet het allemaal. Hij is waarlijk opgestaan. Hij kent ook de noden van onze broeders en zusters in Rusland en China, waarvan sommigen in de meest ellendige omstandigheden verkeren. Hij kent hun nood en Hij zal voor hen een Losser zijn. Hij zal ook onze Losser zijn en die van de christenheid die zo verward is in Nederland. Hij zal Zich krachtig de Losser betonen, zodat wij uit deze ‘ballingschap’ terugkeren naar de wondere eenheid en liefde van het eerste Pinksteren, en we Hem loven kunnen met heel ons hart vanwege de overwinningen die Hij geeft op de macht der duisternis. Toen Zijn bloed vloeide aan het kruis, werd de macht van de duivel gebroken.

Halleluja!

DE PRIJS IS BETAALD

In deze stemming wil ik het Avondmaal vieren, waarbij wij bidden voor het Joodse volk, maar ook voor de arme Arabieren. Want laten we die volkeren niet vergeten. Ook zij zijn in grote nood.

Er heerst bitter leed op de aarde. Denk aan Vietnam, China en waar allemaal niet.* Er wordt ontzettend gemarteld – zowel door politiek links als rechts. En het komt allemaal voort uit een vals messianisme. Uit de gedachte: ons politieke stelsel is messiaans en redt de wereld. De verdwazing op aarde is eindeloos. Daarom moeten wij bidden: O, Heer, geef spoedig de oprichting. Geef dat de gemeente in eendracht opstaat om vanuit het ene bloed van Jezus het hart van Israël te raken. En geef dat het spoedig geraakt wordt, en komt onder de wolk van Uw tegenwoordigheid en een zieke aarde mag helpen genezen. Want alleen een door de heilige Geest geleid priestervolk kan de duivelse machten binden en de duivel onder de voeten krijgen.

Zo is het beloofd in Maleachi 4:2-3:

‘Maar voor u, die mijn naam vreest, zal de zon der gerechtigheid opgaan, en er zal genezing zijn onder haar vleugelen; gij zult uitgaan en springen als kalveren uit de stal. Gij zult de goddelozen vertreden, want tot stof zullen zij zijn onder uw voetzolen op de dag die Ik bereiden zal, zegt de HERE der heerscharen.’

Er is verschil in bediening.

Om een werelds voorbeeld te noemen: Als ik de Joodse cabaretier Wim Kan hoor spreken, vind ik het leuk, maar het is natuurlijk ijdel. Maar dan denk ik weleens: Wat een sprekersgave! Als zulke mensen met de heilige Geest vervuld worden en Jezus zien, dan spreken zij hele volkeren toe. Er is verschil in gaven, en verschil in bediening. Maar er is één weg tot zaligheid. Zo geloof ik dat er verschillende bediening zal zijn van de heidenchristelijke gemeente en van het Joodse volk, als het in de grote schok van de toekomst – waarbij het erop of eronder gaat voor heel de mensheid – Jezus zal vinden in Zijn heerlijkheid. Dan zal hun getuigenis ontzagwekkend zijn.

Simeon heeft geprofeteerd: *‘...licht tot openbaring voor de heidenen*

* Uitgesproken in 1974

en heerlijkheid voor uw volk Israël.¹⁵ Het begrip ‘heerlijkheid’ wijst op de sjechinah – de wolke der heerlijkheid en op het heilige der heiligen. In de voorhof van de tempel brandt het heilige licht van de kandelaar, maar in het heilige der heiligen hangt de wolke der heerlijkheid.

Zo ziet Simeon het.

In de heidenwereld verlichting door de Zoon van God, maar tot heerlijkheid van Zijn volk Israël. Dan ben je in het heilige der heiligen van Gods tempel die wordt opgericht.

En daar mogen we naar uitzien en daar mogen wij samen voor bidden en werken. Onze kracht is gering. Maar waar wij met de neus in het stof buigen en bidden en vasten en God aanroepen, en zeggen: Heer, kom neer met Uw zegen, daar geloof ik dat de Heer de duivel onder onze voeten zal laten vertreden. Omdat de Heer Overwinnaar is.

Dan kan je het een ogenblik moeilijk hebben – dat had Jeremia ook. Hij moest profeteren terwijl hij het zelf niet eens goed begreep. En dan begint hij een gebed over wat God toch allemaal gedaan heeft met het volk en hoe Hij hun vaders gezworen had dat land, overvloeiende van melk en honing te zullen geven:

*‘...maar toen zij gekomen waren en het in bezit genomen hadden, hoorden zij niet naar uw stem en wandelden niet naar uw wet; zij deden niets van alles wat Gij hun geboden hadt te doen; daarom hebt Gij al deze rampspoed over hen gebracht. Zie, de wallen zijn tot aan de stad gekomen om die in te nemen, en de stad is gegeven in de macht van de Chaldeeën die tegen haar strijden, door het zwaard, de honger en de pest; ja, wat Gij gesproken hebt, is geschied; en zie, Gij aanschouwt het.’*¹⁶

¹⁵ Lucas 2:32

¹⁶ Jeremia 32:23-24

Jeremia zegt eigenlijk: Het is met ons gebeurd.

Maar dan antwoordt God: Ja, dat heb Ik wel gedaan, en Ik zal hen ook verder naar Babel brengen.

‘Maar nu, zo zegt de HERE, de God van Israël, van deze stad, waarvan gij zegt: Zij is in de macht van de koning van Babel gegeven door het zwaard, de honger en de pest -: zie, Ik verzamel hen uit al de landen, waarheen Ik hen in mijn toorn en gramschap en grote verbolgenheid zal verdreven hebben, en Ik zal hen naar deze plaats terugbrengen en hen veilig doen wonen...’¹⁷

Vandaar deze symboliek van de lossingskoop van de akker. God zegt er als het ware mee: Zo ben Ik de bloedverwant van Mijn verkoren volk en Ik los hen in hun armoede. Daarom houd Ik mij aan het Jubeljaar.

Het is geweldig dat wij erop mogen rekenen dat God Zich in Jezus verklaard heeft tot onze ‘bloedverwant’. Jezus noemt Hem: ‘...mijn Vader en uw Vader.’¹⁸ En als je ergens in armoede bent, en je zegt: O God, ik ervaar de eerste vreugde niet meer; ik heb de oorspronkelijke liefde en het enthousiasme om van Uw Naam te getuigen niet meer; ik heb ruzie met die en met die en ik kan niet meer vergeven; ik heb problemen in mijn familie en mijn zaken – ga dan naar de Losser. Hier is de losprijs. Hij zal met die Zoon en met Zijn bloed u alle dingen schenken. De Avondmaalstafel is een tafel vol geschenken.

Ik ken alle noden van uw hart niet. Die weet God alleen. Ik mag alleen maar wijzen op het bloed van Jezus, de Losser, en zeggen: De prijs is betaald.

We zijn allemaal weleens een stukje in de ‘ballingschap’ gevoerd en getuchtigd. Maar we zijn niet gebroken. Wat hier over Israël gesproken wordt, wordt gesproken over de ganse gemeente die God Zich ten eigendom ‘gekocht’ heeft. De Heer zegt: Dit land is van Mij.

¹⁷ Jeremia 32:36-37

¹⁸ Johannes 20:17

Het Koninkrijk is van Mij, en Ik deel het uit met al de schatten van het Koninkrijk.

Juist aan de Avondmaalstafel zegt Jezus: *'Ik beschiku – testamentair – het Koninkrijk, gelijk mijn Vader het Mij beschikt heeft...'*¹⁹ En Hij 'verzegelt' het in bijzijn van zijn getuigen, de apostelen, met de woorden: *'...doet dit tot mijn gedachtenis'*.²⁰

Wat bij Jeremia het aarden kruikje was, de rol, het zegel en de getuigen, dat is nu het Avondmaal. Dit is het 'kruikje' om te 'verzegelen' dat er een Losser is. Gebroken brood en vergoten wijn.

Jezus zegt eet dit!

*'En Hij nam een brood, sprak de dankzegging uit, brak het en gaf het hun, zeggende: Dit is mijn lichaam, dat voor u gegeven wordt; doet dit tot mijn gedachtenis. Evenzo de beker, na de maaltijd, zeggende: Deze beker is het nieuwe verbond in mijn bloed, die voor u uitgegoten wordt.'*²¹

Zijn bloed als een losprijs voor velen.²² En zo zeker als dit gegeten en gedronken wordt, zo zeker geeft Hij ons het Koninkrijk, en zal Hij ons volop verlossen uit alle verarming.

*'Dit is een getrouw woord en alle aanneming waard.'*²³

Jezus leeft!

19 Lucas 22:29

20 Lucas 22:19

21 Lucas 22:19-20

22 Matthéüs 20:28

23 1 Timothéüs 1:15

© Ds. A.A. Leenhouts: "Jeremia"
(1974, 1981)
Redactionele bewerking 2026

GETUIGENIS
EN EENHEID

Stichting Getuigenis en Eenheid
Postbus 64814, 2506 CE Den Haag
info@getuigeniseneenheid.nl
www.getuigeniseneenheid.nl